LIBRIS | We know books

Vasile Todor

ΠΩΡЧΣ Ж ΕΛΥΑ
Limba și Scrierea Gethilor
în Tabletele de la Sinaia. O introducere

volumul 3

Brașov 2024

LIBRIS We know books

pag.

Cuprins
Abrevieri

PARTEA 1-a

1 Introducere 1
1.1. Precizări 1
1.2. Raport de cercetare 4
1.3. Ce sunt tabletele 7
1.3.1. Cum sunt definite in texte 7
1.3.2. Despre ce relatează tabletele 9
1.3.3. Este continutul tabletelor nepotrivit cu ceea ce se cunoștea despre Gethi? 9
1.4. Cunoșteau Gethi scrisul? Pe ce scriau Gethi. 11
1.5. Despre decriptarea și interpretarea sigiliilor 13
2 Cronologia tabletelor și unele date cantitative 15
3 Epoca regelui BOYPEBIΣTO 16
3.1. Indicii privind originea familiei regelui BOYPEBIΣTO 16
3.2. Emblemele regelui BOYPEBIΣTO 17
3.3. Generalii regelui BOYPEBIΣTO (tabletele nr. 62, 120 și 129). 18
3.4. Precizări privind interpretarea monogramelor din tableta nr. 58. 20
4 Despre câteva ilustrații: Insigne (embleme), stindarde, arme, scuturi 28
5 Precizări referitoare la scrierea Getho: Indicații pentru îndrumarea citirii 38
6 Noi aspecte referitoare la fondul lingvistic al limbii Getho 40
6.1. Date despre progresul identificării de rădăcini comune
6.4. Index cuprinzând 220 cuvinte din limbile română și engleză, având în comun înțelesul și forma scrisă sau pronunția.

PARTEA a 2-a 46
7 Tabletele (τόρευμα) de la Sinaia - traduceri noi și reluări:
Pilonul 1. (Π.1.)
De la ΔPOMIOΞTO la BΩEPOBYΣEΘO (aprox. 250 î.d.H. - 82 î.d.H.) [168 ani]
Nr. crt. Număr de inventar
1 Tableta nr. 1 - traducere nouă 47
2 Tableta nr. 2 - traducere nouă 50
3 Tableta nr. 23 - reluare 53
4 Tableta nr. 111 - reluare 56
5 Tableta nr. 106 - traducere nouă 59
6 Tableta nr. 115 - traducere nouă 62
7 Tableta nr. 109 - traducere nouă 67
8 Tableta nr. 19 - reluare 70
9 Tableta nr. 67 - traducere nouă 73
10 Tableta nr. 107 - reluare 76
11 Tableta nr. 108 - traducere nouă 80
Pilonul 1. (Π.2.)
Epoca lui BΩEPOBYΣEΘO (82 - 44 î.d.H.) [38 ani]
12 Tableta nr. 20 - traducere nouă 83

LIBRIS | We know books

13	Tableta nr. 25 - reluare	85
14	Tableta nr. 91 - traducere nouă	90
15	Tableta nr. 126 - traducere nouă	100
16	Tableta nr. 13 - reluare	105
17	Tableta nr. 95 - traducere nouă	109
18	Tableta nr. 45 - traducere nouă	112
19	Tableta nr. 62 - reluare	116
20	Tableta nr. 120 - reluare	119
21	Tableta nr. 129 - reluare	125
22	Tableta nr. 7 - reluare	129
23	Tableta nr. 9 - traducere nouă	138
24	Tableta nr. 31 - reluare	142
25	Tableta nr. 52 - reluare	145
26	Tableta nr. 15 - traducere nouă	151
27	Tableta nr. 80 - traducere nouă	154
28	Tableta nr. 122 - traducere nouă	159
29	Tableta nr. 128 - traducere nouă	162
30	Tableta nr. 118 - traducere nouă	166
31	Tableta nr. 12 - traducere nouă	169
[32]	[Tableta nr. 4 - nu este descifrată]	-
33	Tableta nr. 21 - reluare	172
34	Tableta nr. 58 - traducere nouă	176
[35]	[Tableta nr. 90 - nu este descifrată]	-
36	Tableta nr. 39 - reluare	189
8	Anexă : Indxul alfabetic al numelor Getho	193
9	Bibliografie	215
10	Încheiere	219

LIBRIS | We know books

1. INTRODUCERE

1.1. Precizări
1.2. Raport de cercetare
1.3. Ce sunt tabletele.
  1.3.1. Cum sunt definite în texte
  1.3.2. Despre ce relatează Tabletele.
  1.3.3. Este conținutul Tabletelor nepotrivit cu ceea ce se cunoaște despre Gethi?
1.4. Pe ce scriau Gethi.
1.5. Despre decriptarea și interpretarea sigiliilor

1.1. Precizări.

Volumul al treilea al lucrării de față însumează rezultatele din continuarea studiului și descifrării scrierilor din Tabletelor de la Sinaia după vol. 1 publicat în 2020 și vol. 2 publicat în 2022.

În acest volum am acordat exclusivitate prezentării tabletelor încadrate în primele două perioade istorice: epoca arhaică și epoca regelui ΒΟΕΡΟΒΗΣΕΘΟ. În acest stadiu al cercetării, din totalul de 78 artefactele ale căror imagini au fost publicate (72 Tabletele de Plumb presupuse a face parte din „Tezaurul de la Sinaia" + TFN[1] și 6 alte artefacte aflate în colecții particulare), am descifrat și tradus 70 dintre ele (66 tablete publicate de DR + TFN și 3 alte artefacte) ceea ce reprezintă 93% din total tablete și jumătate din alte artefacte.

Reamintesc faptul că, anterior, în primul volum, am prezentat transliterarea pentru 42 de tablete și 3 artefacte iar pe 25 dintre acestea le-am tradus. În al doilea volum, am prezentat 28 de tablete, anume transliterarea pentru alte 25 de tablete și de 28 noi traduceri. Rezultă că, pentru necesitățile volumului al doilea, am revizuit transliterarea și traducerea pentru 3 dintre tabletele prezentate în primul volum.

În volumul de față prezint 35 de Tablete de plumb. Este vorba de transliterări și traduceri noi și revizuite. Astfel, pentru necesitățile volumului de față, am revizuit transliterarea și traducerea pentru 14 dintre tabletele prezentate în volumele anterioare. Aferent textelor traduse, am format un nou index de termeni proprii limbii Getho, corectând în același timp multe dintre definițiile anterioare.

În această a treia fază a cercetării, am menținut repartizarea tabletelor în patru loturi tematice, care, după cum am arătat, corespund - în principiu - unor epoci istorice, presupunând că este indiferent dacă tema lor sau obiectul lor de reglementare se suprapune - sau nu - cu timpul din antichitate când au fost redactate și turnate.

Reamintesc că am preluat din literatura de specialitate periodizarea evoluției statului Geth din sec. 3 î.d.H. până în a doua jumătate a sec. 1 d.H. Am format patru loturi raportate la aceste intervale de timp, ultimele două subdivizate în câte 2 părți. Acestea sunt:

Pilonul nr. 1 = perioada arhaică:
De la ΔΡΟΜΙΟΞΤΟ la ΒΩΕΡΟΒΥΣΕΘΟ (cca 250 î.d.H. - 82 î.d.H.)
[*total 168 ani*];
Pilonul nr. 2 = Epoca lui ΒΩΕΡΟΒΥΣΕΘΟ (82 î.d.H. - 44 î.d.H.) [*38 ani*];

---

[1] TFN = tableta fără număr de inventar, deoarece nu a fost fotografiată de Dan Romalo (D.R.) dar a fost publicată de el în secțiunea XI. Încheiere, pag. 290 din „Cronica getă apocrifă pe plăci de plumb ?"

LIBRIS | We know books

Pilonul nr. 3 = Perioada intermediară:

(α) De la moartea lui ΒΩΕΡΟΒΥΣΕΘΟ (44 î.d.H.) la destructurarea regatelor gete din Dobrogea (29-27 î.d.H.) [*17 ani*]

(β) „Epoca" lui Augustus : (27 î.d.H. - 14 d.H) [*41 ani*];

[*total 58 ani*]

Pilonul nr. 4 = Perioada finală:

(α) De la moartea lui Augustus (14 d.H.) și urcarea pe tron a lui ΚΟΡΟΛΕΟ (*Scorilo*) (26 d.H.) până la urcarea pe tron a lui ΔΥΡΟ (69 d.H.) [*55 de ani*];

(β) De la urcarea pe tron a lui ΔΥΡΟ (*Douras*) (69 d.H.) la urcarea pe tron a lui ΔΑЧΕΒΑΛΟ (86 d.H.) și pacea din 89 d.H. [*20 de ani*]

[*total 75 de ani*].

Cantitativ, am re-clasificat tabletele astfel: în Lotul nr. 1 un număr total de 11 tablete descifrate și traduse integral; în Lotul nr. 2 un număr total de 23 tablete din care am descifrat și tradus numai 21 de tablete; în Lotul nr. 3 un număr total de 16 artefacte (13 tablete și 3 alte artefacte) pentru care am realizat descifrarea și traducerea integrală; în Lotul nr. 4 un număr total de 23 tablete pentru care am realizat descifrarea și traducerea numai pentru un număr de 20 piese.

Prelucrarea tabletelor pentru care nu am realizat descifrarea textului s-a dovedit a fi mai dificilă dar precizez că, că în opinia mea, sunt redactate în limba Getho, deci sunt descifrabile.

Astfel Tableta nr. 4: textul a fost redactat în cifru cu imagini și monograme dificil de înțeles. Tableta nr. 28: are porțiuni răzuite din textul inițial fiind înlocuit cu text gravat motiv, pentru care am amânat descifrarea ei; Tableta nr. 90: textul a fost încifrat prin ornamentarea artistică a scrierii care presupune o operațiune migăloasă de separare a ornamentelor de mesajul propriu-zis; Tableta nr. 114: după cum a notat și Dan Romalo *„calitatea reproducerii fotografice face incertă transliterarea..."* A fost publicată și de Daniel Roxin[2] deci se află în depozit. Tableta nr. 116: o parte importantă a textului a fost încifrată prin imbricare și monograme în alfabet arhaic ceea ce presupune o operațiune migăloasă de separare a componentelor pentru a obține mesajul propriu-zis. Probabil că având la dispoziție reproduceri de calitate și prin acumularea de noi cunoștințe, va fi posibilă abordarea lor în viitor.

Cu privire la cele trei piese care nu fac parte din Tezaurul de la Sinaia, publicate de Dan Romalo cu nr. 110, 131 (plumb) și 133 (alamă) redactate în cifru de substituție sun rezervat cu privire la posibilitatea traducerii și implicit confirmarea coexistenței lor cu Tabletele de la Sinaia.

Și în volumul 3 insist asupra datelor și indiciilor care îmi formează convingerea că Tabletele de la Sinaia nu sunt falsuri elaborate în sec. 19-20 ci sunt texte autentice elaborate în perioada sec. 1 î.d.H-sec.1 d.H. Vorbim de originale indiferent dacă au fost sau nu turnate inițial în aur sau argint și apoi suportul a fost replicat în plumb. Oricum, în acest caz ar fi copii nu falsuri.

Scrierea este autentic și originală cu excepția tabletelor care au suferit încă din antichitate alterări prin adausuri sau răzuiri și suprascriere prin gravare. Conținutul este autentic, nu un fals intelectual. Faptele relatate sunt de domeniul public, cunoscute anturajului regilor, preoților și tuturor participanților la evenimente. Apoi tabletele au fost expuse public și cel puțin anual erau trecute în revistă la Adunarea Poporului și la pomenirea eroilor neamului.

---

[2] Daniel Roxin *„Enigma Tăbliței de la Sinaia"*, Editura Burebista, București, 2018

LIBRIS | We know books

Previn pe cititori că principalele argumente sunt in textele traduse întrucât am prelucrat sau sintetizate doar o parte din ele.

Tabletele din pilonul 1 și 2 sunt bogate în exemple de exprimare a înțelesurilor prin imagini, monograme imagini, scriere geometrică, codificare complexă prin imbricare sau doar ornamentare.

Un loc aparte ocupă analiza stindardului, a emblemelor și insignelor militare, a scuturilor și a emblemelor personale, profesionale (ocupaționale).

Am continuat în a analiza numele persoanelor numele fiind faima ce premerge sau îl însoțește pe om (v. Ξοαμνον). Numele este versatil deoarece se pretează la mai multe interpretări subliniate prin schimbarea unor semne sau recompunerea rădăcinilor ceea ce antrenează schimbarea accentului pe una sau alta din trăsăturile denumite sau recombinarea lor. Două sunt exemplele cele mai evidente: numele regelui BOYPEBYΣETO și numele capitalei ΣAPMHΨΘYΣζΩ, ΣAPMIEΓEΘΩTΩYZO.

Odată încheiată descifrarea și traducerea Tabletelor de la Sinaia constat că este nevoie de o nouă perioadă de studiu. Cred că este nevoie să revizuiesc unele interpretări la tabletele încadrate în celelalte perioade istorice, pentru coroborarea și sistematizarea datelor, grupare și poate reordonare tematică și, poate că se va găsi cineva care să reproducă grafic ilustrațiile.

Toate acestea mă conduc la ideea comasării volumelor într-o a 2-a ediție, revăzută.

LIBRIS | We know books

1.2. Raport de cercetare

Am început studiul Tabletelor de la Sinaia după lectura lucrării lui Dan Romalo „Cronica getă apocrifă pe plăci de plumb?" – Alcor Edimpex, București 2005.

Lucrarea citată prezintă fotografiile artefactelor, metoda de descifrare, alfabetele rezultate și propuneri de traducere a majorității textelor, însoțite de opiniile pro sau contra ale unor specialiști.

Am arătat încă de la început faptul că apreciez ca fiind forate valoros efortul lui Dan Romalo care cercetat mulți ani tabletele și sintetizare a rezultatelor încă din 1984 iar în final a reușit publicarea lor. Am mai arătat, nu este intenția mea ca să polemizez cu nici unul dintre autorii care s-au ocupat de Tabletele de la Sinaia. Dacă că am ales o altă premisă și am ajuns la alte rezultate decât ei este doar un fapt nu o controversă.

Descifrările și traducerile oferite de Dan Romalo sau de alți autori nu m-au convins.

Nu m-au convins nici îndoielile exprimate în diverse secțiuni ale lucrării lui D.R., de el sau de alți autori, privitoare la autenticitatea artefactelor. Am mai prezentat considerentele mele despre aceasta în vol.1 și 2 ale prezentei lucrări și ce anume m-a motivat în a întreprinde propria cercetare.

Aici doresc să rememorez pașii cercetării și câteva dintre rezultatele mele.

Pasul 1.

A. Definirea obiectului cercetării

Am decis că cercetarea mea trebuie să pornească de la examinarea reproducerilor fotografice și transliterarea textelor, considerând, pe moment, ca irelevant materialul-suport.

Pentru a defini obiectul cercetării am separat Tabletele de plumb cunoscute că au făcut parte din Tezaurul de la Sinaia de artefactele aflate în colecții particulare.

Am considerat că scopul final al cercetării este de a demonstra autenticitatea textelor prin descifrare și traducere. Apoi am selectat un număr de piese care aparent erau mai ușor de abordat, stabilind pentru primul volum o cotă de aprox. 1/3 dintre artefacte. În lotul tabletelor neselectate *„au căzut"* cele cu codificarea complexă și cele care prezentau alterări alte conținutului inițial prin gravarea unor texte ulterior turnării.

Pentru a aprofunda studiul am repetat primii pași ai metodei prezentate de DR între care modalitate de atribuire a unor valori fonetice pentru simbolurile complexe - arhaice – ilustrată de grupul de cercetători care au descifrat scrierea Linear B. Dar apoi am dezvoltat o metodă proprie de analiză. Aceasta aplică elemente consacrate în studiul hieroglifelor egiptene, al scrierii monumentale hieroglifice neo-hittite din epoca fierului și al Linear B.

B. Rezultate.

Am identificat alfabetele în care a au fost redactate textele, cu reproducerea lor normalizată prin caracterele alfabetului clasic Grec, la care am adăugat câteva caractere ale alfabetului Chirilic, utilizând fonturi Windows -Times New Roman, Ελλάδα. Pentru toate alfabetele utilizate: clasic, geometric, arhaic, *„codul punctelor"* și pentru simbolurile complexe, am desenat literele sau ideogramele prin grafică pe computer.

Am transliterat textele treptat, în scriere normalizată cu ajutorul computerului și am izolat *„cuvintele insulă"*[3] – nume de persoane și de locuri recognoscibile.

[3] Expresia îi aparține lui Dan Romalo.

LIBRIS | We know books

Pasul 2.

Pentru a identifica celelalte cuvinte am utilizat „Liddell and Scott's Greek-English Lexicon – Abridged 1909"- Simon Wallenberg Pres 2007, plecând de la următoarele premise:

- de vreme ce textul a fost scris cu alfabet grecesc, limba trebuie că este înrudită cu greaca arhaică sau clasică;
- apoi, pe de o parte, artefactele sunt texte sacre (ἱερός) deci probabil sunt codificate, ceea ce explică imbricarea literelor și utilizarea monogramelor complexe;
- pe de altă parte, artefactele sunt opere de artă monumentală, realizate în materiale scumpe, sacre, destinate a fi afișate public, atașate unor elemente de construcție în sanctuare, de unde ornamentica și economia de mijloace.

Pasul nr. 2 și practica descifrării textelor antice aflate pe opere de artă monumentală[4] a arătat că este nevoie de o metodă de reconstituire și un model de redare a textului care să țină seama de uzurile epocii în care au fost redactate, anume uzanțele de arhaizare, contragerea, eludarea terminațiilor, acronimia.

Am elaborat ceea ce am numit *„metoda regresivă"* bazată pe procedeele folosite și de alți autori contemporani[5]. Pentru semnele complexe (monograme) am procedat la desfacerea lor pe elemente componente.

Pentru o corectă gestionare a materialului examinat am adoptat metoda comparativă de reprezentare - ilustrată în lucrările citate în vol. 1 - în care forma din textul original, transliterat în scriere normalizată, este comparată cu reconstituirea cuvântului conform dicționarului, cu arătarea terminațiilor (prezente, contrase sau suprimate), toate verbele fiind presupuse la timpul trecut, pers. a III-a singular iar substantivele la nominativ, de regulă singular. Astfel am realizat traducerea *mot-à-mot* în limba engleză și limba română, o parte dintre traduceri fiind revizuite în prezentul volum.

C. Constatări

Limba în care au fost redactate textele este Getho, un dialect desprins din Greaca clasică, vocabularul fiind format în proporție de cca. 47-54% Greaca clasică, 23-30% cuvinte din dialectele Greciei (Epic, Attic, Ionian, Dorian, ș.a.), 23-30% cuvinte originale, Getho, formate prin contragerea multiplă a unor cuvinte-sursă din Greaca clasică, din dialecte sau forme epice.

În prima fază, obiectul cercetării l-a constituit precizarea alfabetelor și a metodelor de criptare. Despre posibila origine a alfabetelor am vorbit în vol.1, pag.15.

În primul rând am confirmat valorile fonetice pentru alfabetul Grec clasic și semnele adiționale rezultând un număr de 24-26 simboluri. În al doilea rând am presupus că scrierea arhaică a fost o scriere silabică și hieroglifică și am elaborat tablele de echivalare a simbolurilor întâlnite în texte. Treptat s-a dovedit că ele sunt multifuncționale iar unele erau de fapt imbricări de semne simple. În final a rezultat o grilă care cuprinde cca. 96 de simboluri multifuncționale și separat, un *„alfabet al punctelor"* însumând cca. 30 elemente multifuncționale și combinații ale acestora.

[4] lucrările avute în vedere sunt menționate în bibliografie

[5] pe care i-am arătat în vol.1 al lucrării, pag. 4-7.

LIBRIS | We know books

Cu privire la criptare (în sens larg), treptat am constatat faptul că au fost folosite mai multe metode, între care ar trebui să fie menționate nerespectarea proporțiilor obișnuite între semen și metode atipică de comprimare a textelor cum ar fi :

- substituții alfabetice;
- caractere speciale, cu suprapunere-imbricare multiplă;
- utilizarea ocazională sau exclusivă (Tableta nr. 4) a acronimelor;
- monograme simple și monograme multiple, uneori figurând zei, constelații sau vietăți.

În prezent, nu toate cifrurile sunt elucidate.

Am publicat rezultatele cercetării în primul volum „ΠΩΡΨΣ Ж ΕΛΥΑ Limba și Scrierea Gethilor în Tabletele de la Sinaia. O introducere" în anul 2020 și apoi volumul 2 în anul 2022.

Fiecare dintre volume a prezentat stadiul cercetării de la data publicării, rezultatele fiind supuse mereu corecției și aprofundării. Și insist să precizez că, fiecare pas al cercetării a demonstrat că Tabletele de la Sinaia nu sunt falsuri, în opinia mea orice suspiciune de fals cu privire la tabletele pe care le-am tradus trebuie să fie înlăturată.[6]

Prima constatare, cea mai la îndemână, care înlătură prezumția de fals și susține autenticitatea este cantitatea și diversitatea artefactelor. Oricare ar fi fost intenția falsificatorului, era suficient să realizeze un număr limitat de artefacte, folosind materiale uzuale (ex . tablă de cupru sau bronz), prin tehnici omogene.

O a doua constatare este gratuitatea, absența scopului practic care este mobilul unui falsificator. Falsul intelectual sau falsul material urmăresc să aducă un avantaj injust sau ilicit pentru sine sau pentru altul. Nu s-a localizat un avantaj sau un profit în lumea științifică care să-l dezvălui pe autor. Deci nici banii nici celebritatea nu l-au motivat pe prezumtivul falsificator.

Apoi cantitatea și diversitatea ne trimit la a treia constatare: costurile materiale, ca și dificultățile tehnice de realizare, toate necesitând un efort colectiv și de lungă durată. Astfel chiar și un fals *giocandi causa* este exclus.

In fine se pune întrebarea dacă prezumtivele falsuri sunt în concordanță sau contrazic ceea ce se știa la data descoperirii lor (sau chiar în perioada interbelică) despre istoria și arheologia *„geto-dacă"*. În lucrarea citată a lui Dan Romalo sunt prezentate și multe argumente în favoare autenticității, în special în cap.VI al lucrării sale (p. 263 și urm.) ca și despre consecințele acceptării autenticității.

Pasul 3.

Constă în redactarea și publicarea prezentului volum, care împreună cu vol. 2 oferă traducerea aproape integrală (93%) a textelor și completează datele despre sistemele de scriere. De aici încolo este posibilă și extragerea informațiilor de interes istoric, gruparea cronologică și analiza tematică.

Concluzia mea finală este deci în favoare autenticității și originalității incontestabile a Tabletelor de la Sinaia ca opere complexe de artă plastică, istorie și literatură a civilizației Gethe.

Lumea științifică este datoare să ia în considerare măcar faptul autenticității și să-și prezinte public propria poziție.

---

[6] Despre calificarea drept falsuri a tabletelor v. D. Romalo, op. cit., p. 22 și 140 cu trimitere la referința [57] din bibliografia sa.

LIBRIS | We know books

1.3. Ce sunt Tabletele.

Acum, la final, putem da răspunsuri mai complete la câteva întrebări, cum ar fi cea despre natura Tabletelor de plumb.

1.3.1. Cum sunt definite tabletele în textele pilonului 1 și 2.

Am mai încercat să definesc tabletele în volumele anterioare. Cel mai potrivit mi se pare ca în acest volum să redau câteva extrase din textele care vorbesc despre tablete:

Tableta nr. 1: T1[1.1] ΧιΛ {ΧιΛ} ΣΥΛΕΨ ΨΕΘΟς Ος ΘΕ ΕΣΘ ΘΕΟς ΕΟς ΠΟςΙ ΣθΟς
o mulțime (χίλιοι) de table de lemn (ξύλον) au adunat (συλ-λέγω) ΨΕΘΟς {= nume etnic} care (ὅς) au fost așezate (θέω1) ca să fie investite (ἐννύω) pt. cei care au fost făcuți zei (θεόω) viteji nobili (ἐῆος) la picioare (ποσσί) ca să stea (στῶ)
[1.3] ΥΠΟς ΥΣ ΥΠι [1.5] ΑΡ ΑΡΗ ΡΗ ΗΡΟν ΑθΟν
la comanda (ὑπό) forței armate (ἴς) și a cavalerilor (ἱππικός) s-au adunat (*ἄρω) pentru a se ruga zeilor (ἀρέομαι) au proclamat (*ῥέω2) eroi (ἥρως) pe cei invncibili (ἆτος)

Tableta nr. 23-Sigiliu [Se.1] Ӿ=Ξ>ΕΞ {Ӿ=Ξ>ΞΕ Ӿ=ΕΧ} ΕΛΙΑ ↔ ΑΙΛΕ ΕΙΛΑ↔ΑΙΛΕ | ӾΙΛΕΩ ↔ ηΕΛΙӾ | ΙΛΑ ΛΑΩ ΑΥΞ ||
dintre (ἐξ) scrierile (ξέω) ce au fost ținute (ἔχω) [în] ΑΙΛΕ {= Sala} ΕΛΙΑ {= Curții Supremă de Justiție} ΑΙΛΕ↔ΕΙΛΑ {= chemări la oaste} sau ӾΙΛΕΩ {= table de lemn ale legilor} | camarazii de un leat (ἥλιξ, ἡλικία) și armata (ἴλα, λᾶός) au onorat (αὐξω, αὐχέω) ||
[Se.3] ΠΥΚΤΙΣ ΜΥΟ ΟΜΟΥ ΜΥΤΟΣ ΚΩ ΟΠΤΟΣ ΤΥΠΩ ΤΟΜΟΣ ||
tabletele scrise (πυκτίς) [care] au fost închise (μύω) împreună (ὁμοῦ) [sunt] cuvântări și istorisiri (μῦθος) spre luare aminte (κοῶ) preparate prin foc (ὀπτός) [turnate] în forme (τῦπόω) felii (τόμος2) ||

Faptul că tabletele cu sigilii consemnează hotărârea Sfatului Bătrânilor (ΕΛΙΑ) sau a Sfatului Țării (ΨΕΛΥΑ) de a chema la oastea mare ($AIΛE^2$) poate explica și el necesitatea turnării în multiple exemplare identice, nealterabile, pentru a fi expuse în sanctuarele de la Curte ($AΥΛE^1$) în capitalele de țări (στωά, γέα).

> **στοά** ᾶς ἡ *or* **στοιά** (ἵστημι) *Dor.* στωά; a place enclosed by pillars, a colonnade, piazza, cloister, *Lat. porticus.* II. *at Athens, vrious public buildings,* a storehouse, magazine, warehouse. 2. ἡ βασίλειος στοά, the court where the ἄρχων βασιλεύς sat. [LSGEL]

T115 [7] [Α]Ν ΟΝ ΤΑΛΥΠΙΚΑ ΕΛΙΑ {Υ} ΑΥ ΣΑΤ Α |
au terminat (ἄνω1) ΤΑΛΥΠΙΚΑ {= incinta sacră} a ΕΛΙΑ {= Curtea Supremă de Justiție} a sa (οὗ) de o viață (αἰών) echipare cu armură (σάττω) care (ἅ) |
[8] ΒΡΙΑ ΣΤΑ ΙΝ ΡΥ Υ<ΥΒ ΥΟ [Ο]Ε ΨΕΟ<Υ Υ<ΥΛΑ ΤΩ<Υ ΥΛΒΥΑ [Α]|ΚΟ
a fost întărită (βρῑάω) palisada (σταυρός) încotro (ἵνα) [era] a pâului (ῥόος) cotitură (ὑβός) [unde] au adăpat (ὕω) oile (οἷς) ΨΕΟ {= ținutului} trupa (ἴλη) {[unde] au voit (*λάω2)} ca să se așeze (θῶ) [la] ΥΛΒΥΑ {= un loc. o cetate} cu ajutor (ἄκος)

Textul leagă ΤΑΛΥΠΙΚΑ de cinstirea eroilor ca și de localizarea și activitatea ΕΛΙΑ. Ar putea permite precizarea perioadei în care s-a intensificat construirea de fortărețe (inclusiv din piatră) și sanctuare circulare ca și instituirea ΕΛΙΑ, în completarea dovezilor arheologice care datează construcțiile începând cu în sec. V-IV î.d.H., cum ar fi vechile sanctuare, reconstruite în sec. I î.d.H.

LIBRIS | We know books

Traducerea numelui ΥΛΒΥΑ[7] se sprijină pe precizările de la începutul rândului [7] referitoare la fortificații. Cotitura, cocoașa (ὑβός) râului ar putea fi și cocoașa unui promontoriu, ca la Barboși-Galați sau o popină, ca la ΔΥΝΟ ΨΕΤΟΝ (ΔΥΝΙ ΔΑΒΩ) si ΑΛΥΟΒΡΙΧ.

ΘΑΛΥΠΙΚΟ s-a păstrat prin Tipia[8]. ΤΥΠΙΑ [τύπος ὁ (τῦπόω), πῦρά1 ἡ) era un loc bătătorit, (bătătură, a bate drumurile), spațiu public în incinta sacră, loc de pelerinaj la sărbători. Este și locul unde sunt jeliți morții. Este locul unde se află vatra neamului și fierăria (forja τεύχω) regală, unde se toarnă bijuterii și se bat monede. Mai este și un loc de păstrare între altele pentru arhive: suluri de piele, tăblițe cerate, tablele legilor și tabletele (comemorative) din lemn sau plumb.

Poate că termenul ΘΑΛΥΠΙΚΟ din tablete se referă și la locul unde sunt stabilite datele sărbătorilor din calendarul religios și calendarul agricol - Templul Soarelui, locul de unde vine lumina înțelepciunii, ΑΥΛΕ ΕΛΥΑ.

Este locul unde se vede focul: πῦκο (πῦρ, κοῶ) = πύργος, πῦρά rugul mortuar sau *"focul de tabără"* = când tăbară dușmanii. Contragere elimină terminația τί(ς) ceva, ca și când cuvântul ar proveni din compunerea [πυκνός, τί(ς)] v. & T80[τ7]

T107 – medalionul 1: ΣΑΜΑ ΣΟΜΑ ΜΑΘΟ ΜΟΛΟ ΜΑΧΟ ΣΘΟΑ ΣΘΟ | ΣΘΟΜΑ ΜΑΛΘΑ [Ο] ΑΧΟ {ΧιΛΟ} ΧΩ ΛΟΧΑ ΘΟ ||
[aceastea sunt] însemnele (σᾶμα) [despre] trupurile (σῶμα) ΜΑΘΟ {= Vitejii} care au plecat (μολών) de au luptat (μάχομαι) la curte (στοά) au fost făcute ca să stea (στῶ) [și] cuvintele (στόμα) în ceară (μάλθα) de pe tablele legilor (ἄξων) {din lemn (ξύλον)} au fost îngrămădite (χόω) în așteptare (λοχάω) ca să stea (θῶ) ||

T108[12] οΣΥα ΜιΧ Χε αε εZ αμΗ επι Υα αΞι ||
legea divină (ὁσία) în același timp (ἁμᾶ) combinată (μίξω) cu scrieri (ξέω) pe veci (ἀέ) ca să fie stabilit (ἕζομαι) [cum] au stat [= statut] (ἁμέ) [ce] au urmat (ἔπω) [ce] au recăpătat (ἰάομαι) [pe cine, ce] au prețuit (ἀξιόω) ||

T108 Sigiliul Ж {ΙΕ ΕЧ ΣΕΚΩ} ΕΛΥΑ ΑΥΛΕ {ΑΥΛΕ2} ια ΨεΩ ΣΑΡΜΗΓΕΤΩΥΖΑ χθών Ὠόν Δηα- Δήω
Ж [=ξύλον] {= tableta scrisă} {a venit (ἴε) a aparține (ἠξῶ) incintei sacre (σηκός)} a ΕΛΥΑ {= Curtea Supremmă de Justiție ΑΥΛΕ {= Curtea} la ΑΥΛΕ2 {= convocarea armatei} una singură (ἴα) ΨεΩ {= țară} [și una singură (ἴα)] ΣΑΡΜΗΓΕΤΩΥΖΑ {= cetate capitală} pământul (χθών) de început (ὠόν) al zeiței (Δεᾰ́) ΔΗΩ {= Muma Pământului = Demetra} ||

T20 - R12 ΚῶΞ | ЖΟν | ΕΧ ΞΕΛΕ ΣυΛΕχ | ΣΕθΕς | ΧιΛ | ΣΕΛΕ ΛΕχ | βόσκω | αΧΕ {ι-ΠΠ-Ον} | Βῶ-Α Α(ρχων) ||
sigilate (κόχλος) Ж Ον {= tablele de lemn ale legii} au ținut (ἔχω) în ladă ferecată (χηλός) au adus împreună (συλ-λέγω) ani de zile (σῆτες) nenumărate (χίλιοι) aducând lumina înțelepciunii] (σέλας) ce au adunat (λέγω) [care] a hrănit (βόσκω) și a condus (ἄξειν)

---

[7] ΥΛΒΥΑ {= al căreia (οὗ1) timp al vieții (βίος1) ca să fie (ὦ2) fericit, prosper (ὄλβιος) din lemne, cherestea [sau/și lucrarea lemnului] (ὕλη) puterea (βιάω) și-a recăpătat (ἰάομαι)}

ΘΑΛΥΠΙΚΟ$_1$ {= [unde (τά)] {are loc (θᾶκέω)} la înălțime (θάλλω) de sărbători (θᾰλία) adunarea (ἁλία) întregului (ἁλής) popor (λεώς1) tablele [legilor] (πυκτίς) a ajunge (ἵκω) ca să vadă (κοῶ)}; ΘΑΛΥΠΙΚΟ$_2$ {= care [este] (τά) loc de ședere (θᾶκος) [unde] a vedea (unul) pe celălalt (τὰ ἄλλῃ = θά-ἄλλος) [de] la înălțime (θάλλω) semnal de foc (πῦρ) [dacă] iese = se vede (κοῶ)} =Straja

[8] Tipia Ormeniș, com. Racoș, jud. Brașov, este locația unei fortificații care adăpostea sanctuare și un ansamblu de locuințe (cazarmă, ateliere) cf. Costea, Florea *Dacii din sud-estul Transilvaniei înainte și în timpul stăpânirii romane*, Editura C2 Design, Brașov, 2002.